

OCENA WIELKOŚCI GENOMU I POZIOMU PLOIDALNOŚCI WYBRANYCH GENOTYPÓW *PRUNUS CERASUS* L. I *PRUNUS AVIUM* L. ORAZ ICH MIESZAŃCÓW

WSTĘP

Czereśnia *Prunus cerasus* oraz wiśnia *Prunus avium* są ważnymi gatunkami roślin sadowniczych w Polsce. Producenci wiśni poszukują nowych odmian deserowych, szczególnie odmian wczesnych o atrakcyjnych owocach. Bardzo smaczne i atrakcyjne owoce wytwarzają mieszańce wiśni i czereśni, tzw. czerechy. Wiśnie i czereśnie należą do rodzaju *Prunus*, u których podstawowa liczba chromosomów $x=8$. Czereśnia jest diploidem ($2n=2x=16$), a wiśnia tetraploidem ($2n=4x=32$). Ich naturalne mieszańce są triploidami. Genotypy takie charakteryzują się niską płodnością i słabo owocują. Aby uzyskać plenne tetraploidalne mieszańce (czerechy), konieczne jest podwojenie liczby chromosomów u wytypowanych do krzyżowań odmian czereśni.

Celem badań było określenie poziomu ploidalności i porównanie wielkości genomu wiśni, czereśni oraz ich mieszańców, jako roślin donorowych dla hodowli poliploidalnej.

MATERIAŁY I METODY

Materiałem do analizy metodą cytometrii przepływową (FCM) były młode liście 16 genotypów z rodzaju *Prunus*. Do określenia poziomu ploidalności użyto buforu ekstrakcyjnego Partec z dodatkiem barwnika DAPI, z wykorzystaniem diody UV (488nm). Poziom ploidalności określono na podstawie histogramów dla pików standardu zewnętrznego - genotypu referencyjnego - odmiany wiśni Łutówka o znanej liczbie chromosomów ($2n=4x=32$). Ocenę zawartości jądrowego DNA (FCM-PI) wykonano z wykorzystaniem barwnikiem PI i zielonego lasera (532nm). Fragmenty liści genotypów *Prunus* rozdrabniano ze standardem wewnętrznym - fragmentem liścia rośliny referencyjnej o znanej wielkości genomu - *Solanum lycopersicum* (2C DNA=1,96 pg).

Przeprowadzono obserwacje mikroskopowe gęstości i długości aparatów szparkowych. Izolowaną epidermę umieszczano na szkiełkach i barwiono błękitem toluidyny. Obserwacje prowadzono przy użyciu mikroskopu świetlnego.

PODSUMOWANIE

U wszystkich wybranych do badań odmian wiśni, potwierdzono tetraploidalną liczbę chromosomów. Uznane za czerechy: 'Czudowiśnia', 'Królowa Hortensja' i 'Gubieńska' okazały się tetraploidami, odmiana 'Książęca' – pentaploidem, a nisko plenna siewka hodowlana KD4/8117 - triploidem.

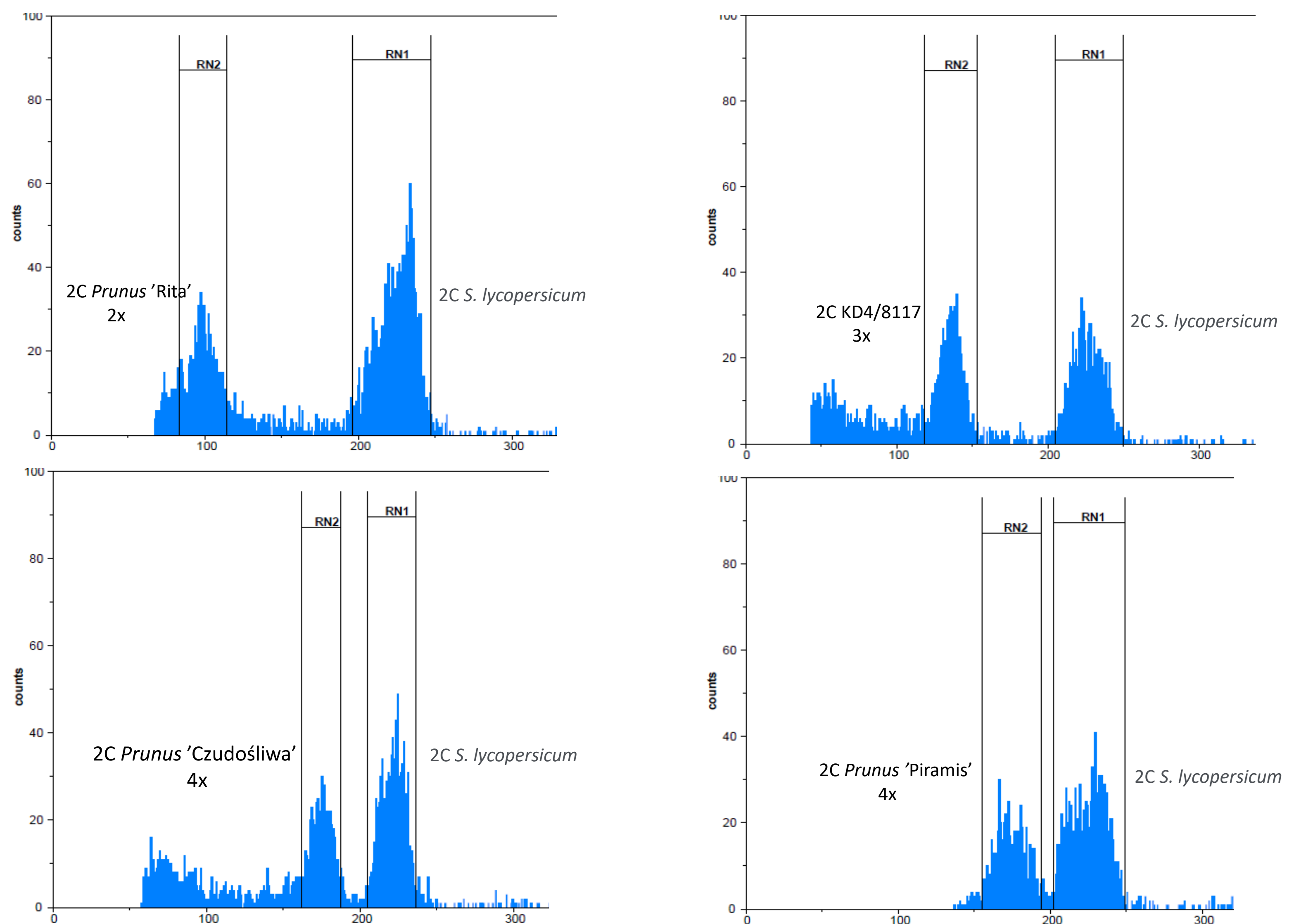
O ile wykazano pewną korelację pomiędzy długością aparatów szparkowych a poziomem ploidalności, to wielkość aparatów szparkowych nie może służyć hodowcom za wiarygodny marker poziomu ploidalności mieszańców pomiędzy wiśnią i czereśnią.

WYNIKI

- Zawartość 2C DNA dla czereśni wahała się od 0,80 do 0,86 pg, wskazując na ich diploidalną liczbę chromosomów.
- Wiśnie oraz czerechy są tetraploidami o zawartości 2C DNA pomiędzy 1,51-1,64 pg z wyjątkiem czerechy 'Książęca' (1,88 pg), która jest pentaploidem. Badana siewka hodowlana KD4/8117 jest triploidem o zawartości jądrowego DNA wynoszącej 1,17 pg.
- Najmniejszymi aparatami szparkowymi i największą ich gęstością charakteryzowały się diploidalne genotypy - odmiany czereśni (22-23,6 μm); wyjątek stanowiła odmiana Merton Premier (27,6 μm). U genotypów tetraploidalnych (wiśnie), triploida i pentaploida (czerechy) aparaty szparkowe były większe (ok. 25-31 μm).

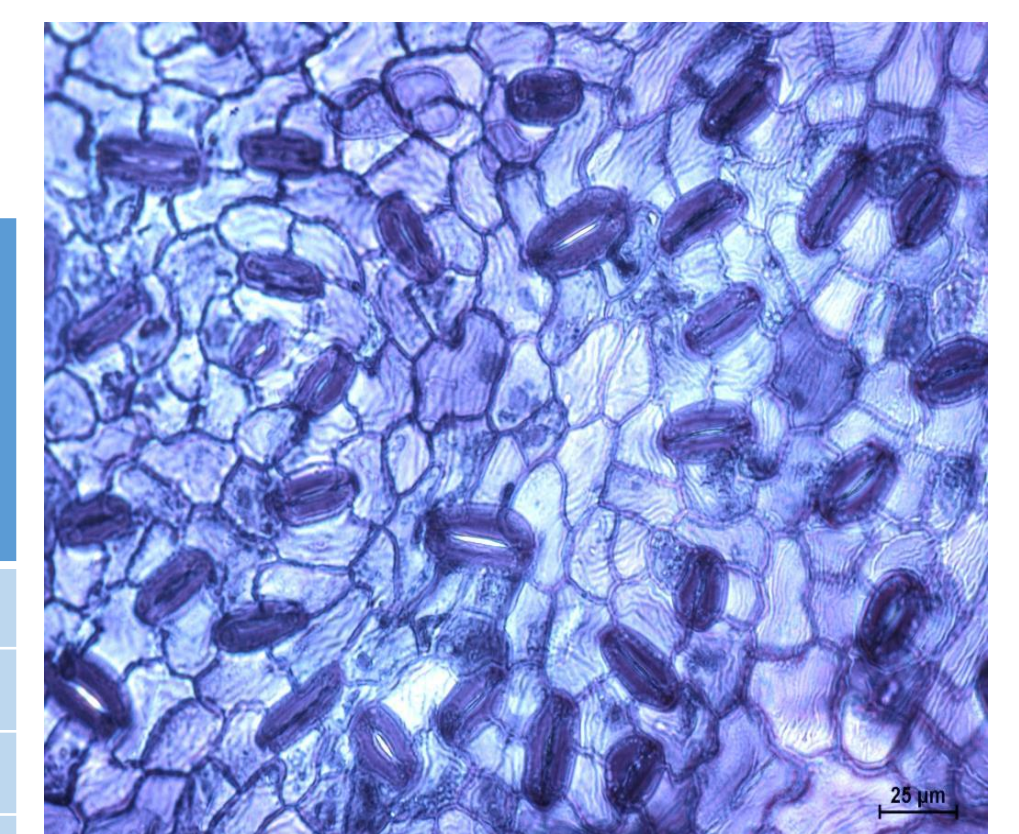
Fot. 1. Owoce czereśni 'Rita'

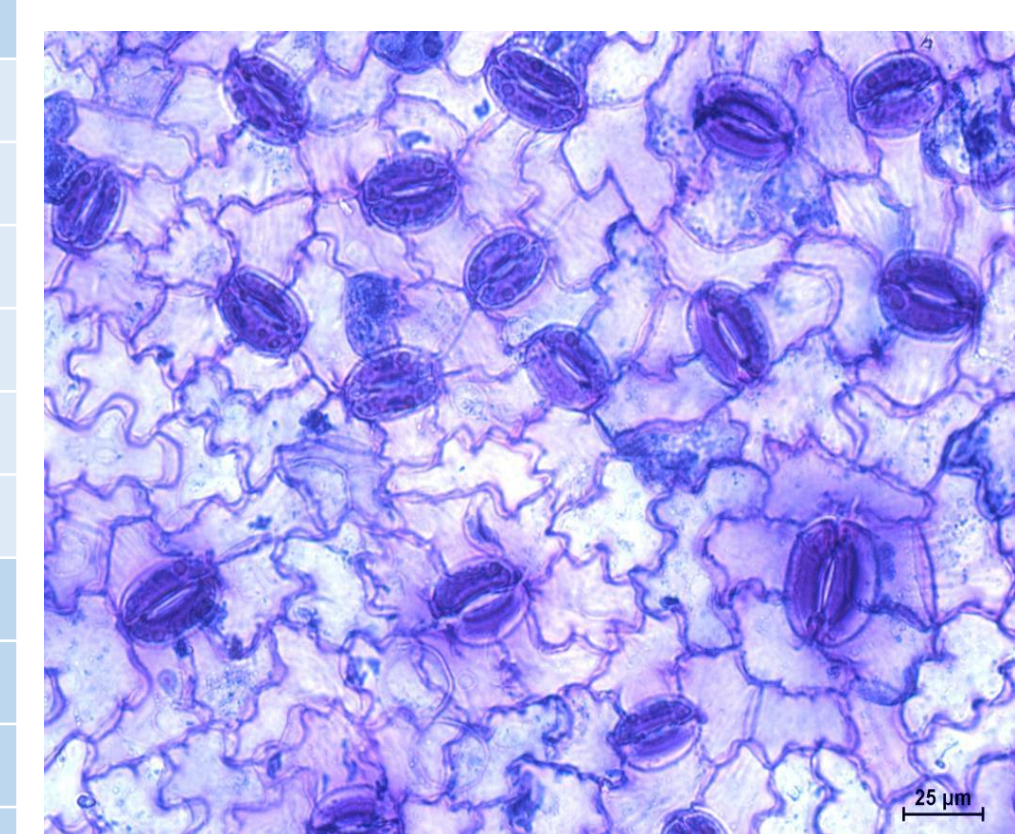
Fot. 2. Histogramy cytometrii przepływową zawartości 2C DNA wybranych gatunków rodzaju *Prunus* w odniesieniu do wzorca wewnętrznego *S. lycopersicum*

Tab. 1. Zawartość 2C DNA, poziom ploidalności oraz liczba i długość aparatów szparkowych badanych genotypów *Prunus cerasus* L. i *Prunus avium* L.

Gatunek	Genotyp	Zawartość 2C DNA (pg)	Poziom ploidalności	Liczba aparatów szparkowych/ 1 mm ²	Długość aparatów szparkowych (μm)
Czereśnia <i>Prunus avium</i> L.	Irena	0,83	2x	103,0 bc	22,2 a
	Liliana	0,80	2x	117,3 cd	23,6 ab
	Merton Premier	0,81	2x	66,3 a	27,7 d-f
	Rita	0,86	2x	141,0 e	22,0 a
	Tamara	0,83	2x	125,3 de	22,0 a
Wiśnia <i>Prunus cerasus</i> L.	Debreczeni Böttermö	1,54	4x	85,7 ab	28,0 d-f
	Dukat	1,59	4x	102,0 bc	28,6 ef
	Erdi Korai	1,58	4x	80,7 ab	25,5 b-d
	Łutówka	1,53	4x	113,0 cd	26,5 c-f
	Nefris	1,51	4x	102,3 bc	24,8 bc
Czerecha <i>P. cerasus</i> L. x <i>P. avium</i> L.	Piramis	1,51	4x	84,3 ab	28,5 ef
	Czudowiśnia	1,54	4x	76,0 a	31,2 g
	Gubieńska	1,64	4x	73,0 a	31,1 g
	KD4/8117	1,17	3x	113,7 cd	26,3 cd
	Królowa Hortensja	1,56	4x	85,0 ab	28,2 d-f
	Książęca	1,88	5x	87,0 ab	29,0 fg

Fot. 3. Aparaty szparkowe u czereśni 'Rita'

Fot. 4. Aparaty szparkowe u czerechy 'Czudowiśnia'